

METODOLOGIEN BILAKAERA

2019 Juan Abasolo

Hausnarketa

Zutabe bitan aldera itzazu ondoko galderak

Nola ikasi duzu hitz egiten eta idazten 1. hizkuntza?

- ...
- ...

Nola ikasi duzu hitz egiten eta idazten 2. hizkuntza?

- ...
- ...

ONDORIOAK:

HAINBAT KONTZEPTU (1)

Hizkuntza eskuratzea

- Gizakien berezko prozesua eta inkontzientea
 - Hizkuntzaren arauak berez barneratzen dira
 - Hizkuntzaren erabilera naturalean egina
 - Komunikatzeko helburua
 - Hizkuntza-formari arreta gutxi
-

Hizkuntza ikastea

- Prozesu kontzientea
- Hizkuntzaren sistema ikasia
- Ikasketa formala eskoletan egina

Bigarren Hizkuntza (H2)

- Hizkuntzak komunikazioan funtzio soziala eta instituzionala betetzen du
- Komunitate batzuek hizkuntza sistema bi dituzte arrazoi historiko eta sozialek eratuak.
- Adibidez: gaztelania (edo euskara) EHan ikastea

Atzerriko Hizkuntza (AH)

- Testuinguru instituzionalean ikasten da eta ez du funtzio sozialik gizarte horretan.
- Adibidez: gaztelania Portugalen (eskola edo unibertsitatean) ikastea

HAINBAT KONTZEPTU (2)

Metodo baten osagaiak

IKUSPUNTUA

- Zer irakatsi? Hizkuntzaren izaerari buruzko oinarri teorikoak
- Nola irakatsi? Ikasketaren izaerari buruzko oinarri teorikoak

JARDUNBIDEA

- Erabilitako teknikak
- Eskola-Praktikak
- Eskoletan behatutako jokabideak
- Baliabideak
- Estrategiak (ikasteko, irakasteko, komunikatzeko)
- Ikasleen testuingurua eta errealitatea

DISEINUA

- Metodoaren helburu orokorrak eta zehatzak
- Programaren eredua: edukiak eta antolamendua (syllabusa)
- Jarduera eta ataza motak
- Ikaslearen zeregina
- Irakaslearen zeregina
- I(r)a)kas-materialen funtzioa

Richards y Rogers (1986)

HAINBAT KONTZEPTU (3)

Metodologien bilakaeraren zergatiak

F. Castro (1994): *Egindako ikerketa guztiak gorabehera eta azaldutako teoria guztiak gorabehera , oraindik inork ez daki zehatz-mehatz nola ikasten de hizkuntza bat*

Metodoak eta planteamenduak arrazoi anitzak eraginda bilakatzen dira:

- IKUSPUNTUAREN ALDAKETA:
 - Ikaskuntzaren teoriak
 - Hizkuntzaren kontzeptua
 - Didaktikaren alorreko berrikuntzak
- DISEINUAREN ALDAKETA:
 - Programetan egindako aldaketak
 - Ikasketa plan berriak
 - Orientabide metodologikoak
- JARDUNBIDEA
 - Ikasleen eta ikastetxearen errealitatea
 - Ikasleen eta irakasleen rolak
 - Politika eta gizartearen eragina

Metodologien bilakaera hizkuntzen irakaskuntzan

XV. mendetik XVII.mendera arte

Gramatika

Atzerriko hizkuntza bat ikastea
latina ikastea bezalakoa zen

Glosarioak
Hiztegiak

Elkarrizketak

Gramatika

Erretorika
(latina)

Irakurgaiak,
itzulpenak,
katiximak,
ereduak

Idazteko ereduak

Hitz egiteko
ereduak

Euskararen
irakaskuntza:
1. gramatikak eta
hiztegiak

XVIII. eta XIX. mendeak

Hizkuntza
modernoen
irakaskuntza

Gramatika
arauak
dedukzioen
bidez ikasi

*Gramatika-
itzulpenezko
metodoa.*

Hitzen
zerrenda
elebidunak
buruz ikasi

Itzulpenak

Hizkuntzaren
irakaskuntza

=

Gramatika
arauemailearen
irakaskuntza

Latinaren eredu
erretorikoa
desagertuz doa

Historizismoa,
ideologiak

XIX. mendearen amaiera

Ahozko
interakzioa

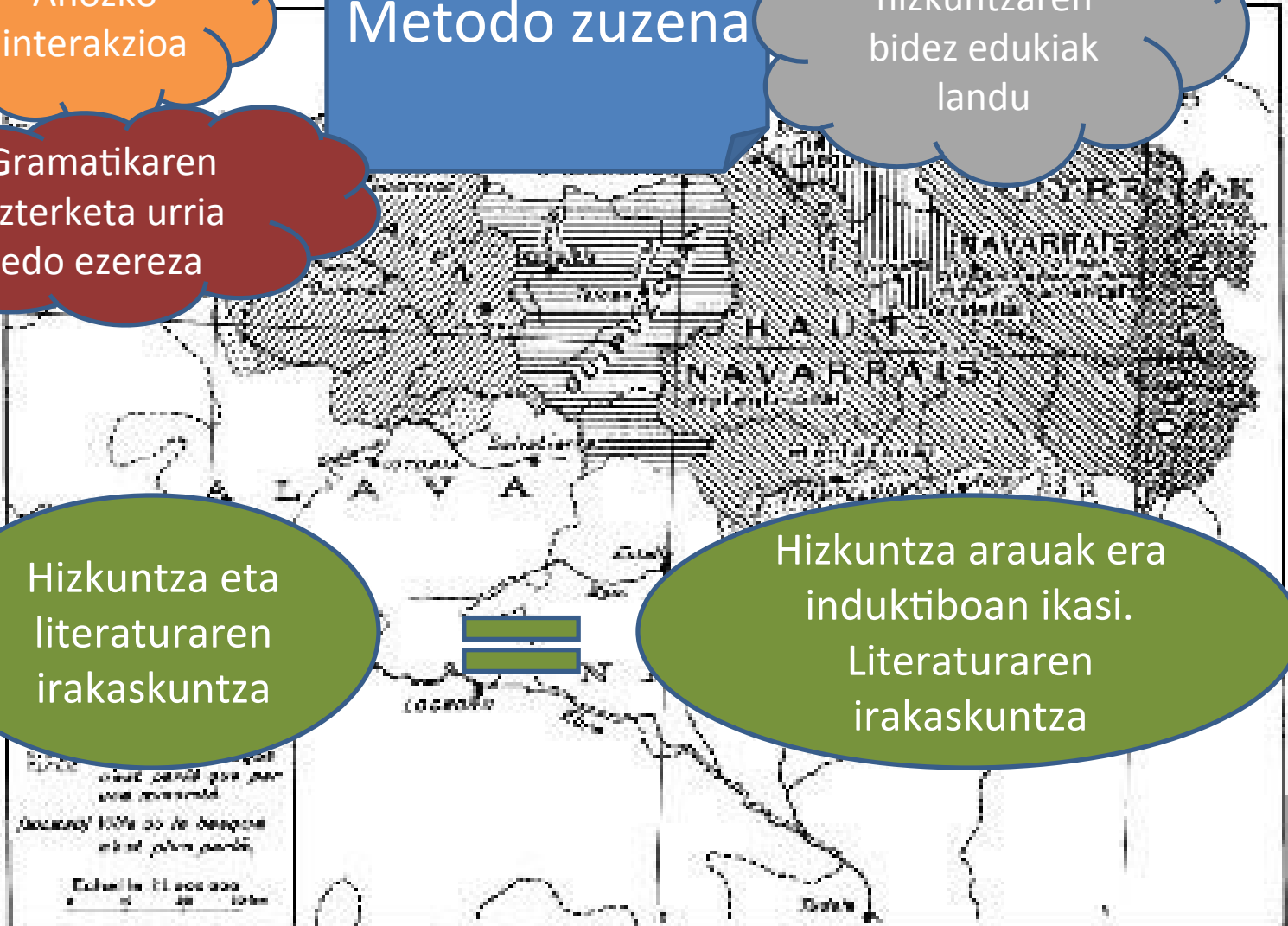
Metodo zuzena

Xede-
hizkuntzaren
bidez edukiak
landu

Gramatikaren
azterketa urria
edo ezereza

Hizkuntza eta
literaturaren
irakaskuntza

Hizkuntza arauak era
induktiboan ikasi.
Literaturaren
irakaskuntza

XX gizaldiaren hasiera

Metodo zuzena

Elkarren ondoan

Gramatika-
itzulpenezko
metodoa

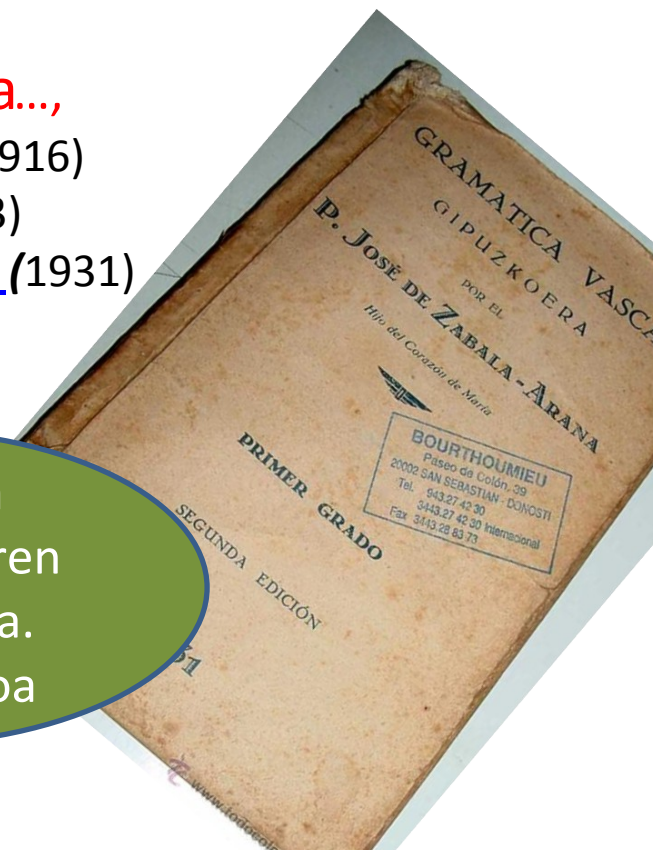
- Bitartean hauek sortzen dira...,
- ESTRUKTURALISMOA Saussure (1916)
 - KONDUKTISMOA Watson (1913)
 - Vigotsky Garapen Hurbileko Eremua (1931)

Baina...

Hizkuntza eta
literaturaren
irakaskuntza

Gramatika
arauemailearen
irakaskuntza.
Historizismoa

1950. urtetik aurrera

Metodo Estrukturalistak -Konduktistak

Hizkuntza: garatu beharreko ohitura multzoa

Ikasleak trebatzea: errepikapenak

EEUU

Metodo audiolinguala

Mintzaira : hizkuntzaren oinarria

Inglaterra

Metodo situazionala

Edukiak egoera jakinetan aurkeztu

Francia

Ikus-entzunezko metodo estruktural-globala (IEEG, SGAV)

Hizkuntza-laborategiak

Bitartean

→Chomsky: GRAMATIKA SORTZAILEA (1957)

Hizkuntza Gaitasuna kontzeptua sortu

→Skinner: hizkuntzari buruzko teoria konduktista garatu (1957)

→Piaget: Konstruktibismoari buruzko teoriak garatu:

Garapen kognitiboaren aldiak eta ikasteko mekanismoak (asimilazioa, egokitapena, oreka)

Baina...

Gaztelania eta literaturaren irakaskuntza

Espainia

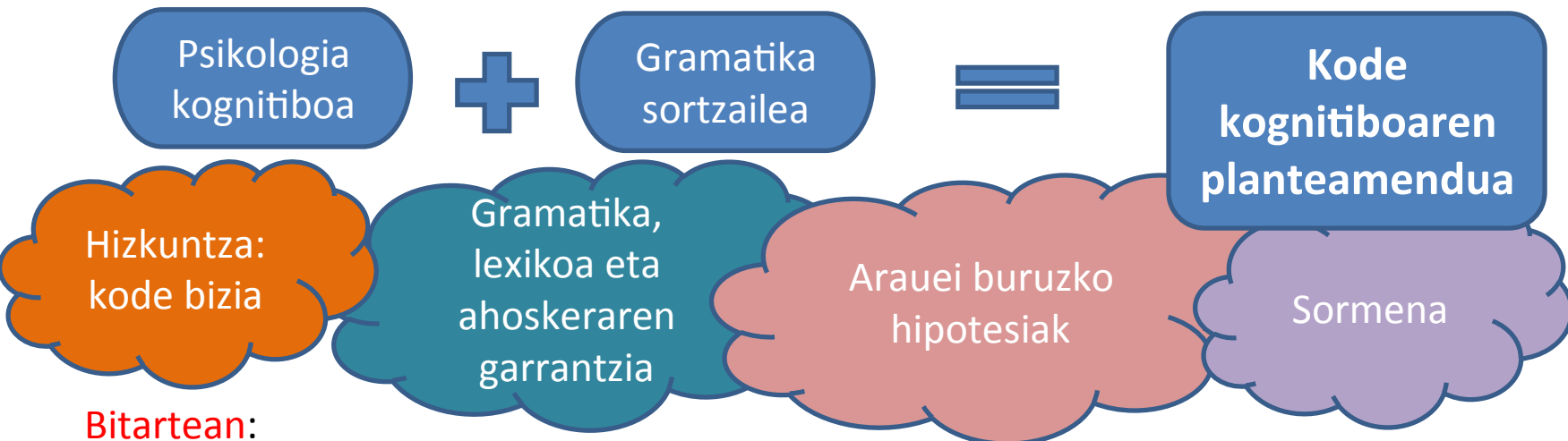
Hizkuntza arrotzaren irakaskuntza

=

Gramatika arauemailea eta historizismo literarioa

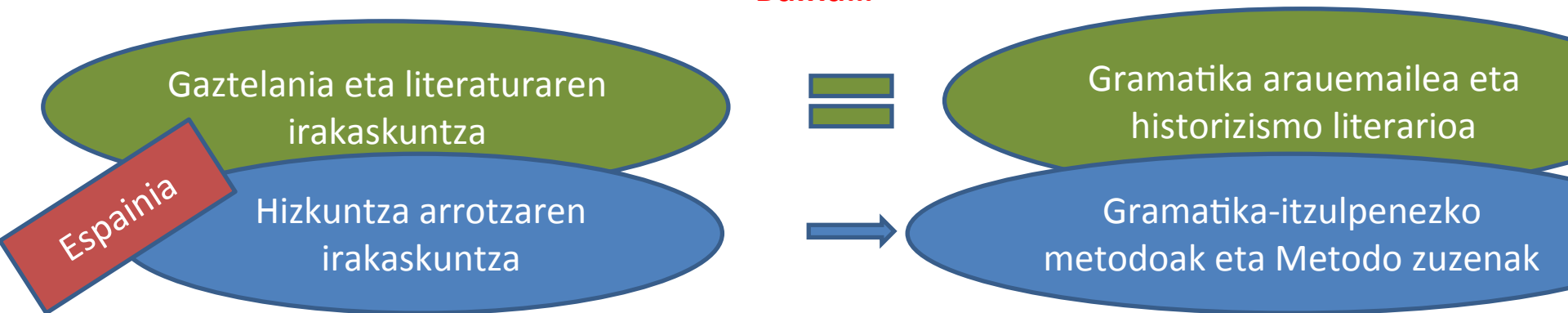
Gramatika-itzulpeneko metodoak eta Metodo zuzenak

60ko hamarkadaren erditik aurrera

- Maslow eta Carl Rogers : PSIKOLOGIA HUMANISTA
- KONSTRUKTIBISMOAren bilakaera:
 - Ausubel(Ikasketa esanguratsua)
 - Bruner (aurkikuntzaren bidezko ikasketa)
- PRAGMATIKA eta SOZIOLINGUISTIKAREN bilakaera

Baina...

70 urteetatik aurrera

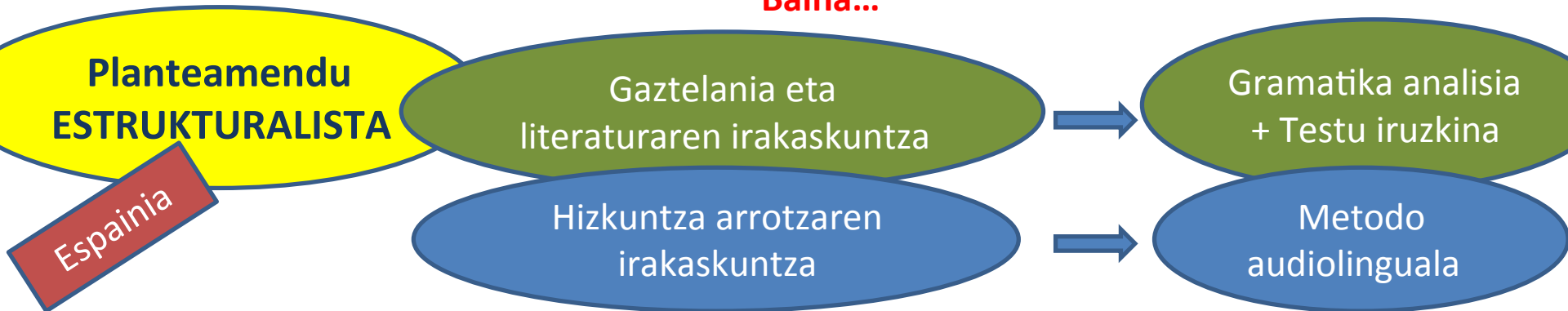
Bitartean:

→ Joera berriak hizkuntzalaritzan ([testua](#) = komunikazio unitatea):

Testuaren hizkuntzalaritza, Diskurtsoaren analisia, Interakzioaren soziolinguistika, testu-semiotika

→ Europako Kontseiluak: [“Atalase Maila”](#) (1976)

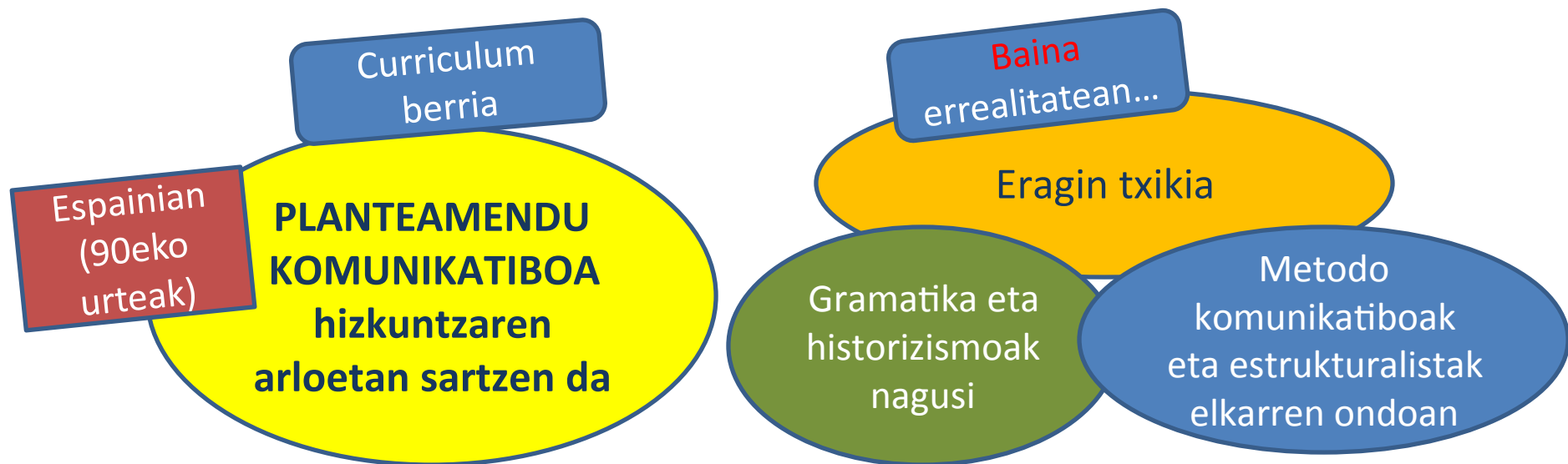
Baina...

80ko hamarkadaren erditik aurrera

- Krashen: [input ulergarriaren teoria](#) (1985)
- AEB eta Inlgaterra: [Atazetan oinarritutako ikaskuntza](#) (1990)
- [Lankidetzan ikaste a](#) metodologia bezala zabaltzen da
- Goleman: [Adimen emozionalen teoria](#) (1997)

XXI. mendea

Europako Erreferentzia Markoa (MCER) (Europako Kontseilua, 2002)

ELEANIZTASUNA

hizkuntza
murgiltzea

AICLE

Hizkuntzen
trataera
bateratu CIL

Hizkuntzak irakasteko
planateamenduak Europako
Erreferentzia Markoaren oinarriak
abiapuntutzat hartuta

Ekintzetan
oinarritutako
planteamendua

Elkarrekintza
(trebetasun
berria)

Atazetan
oinarritutako
ikaskuntza

Eta gainera:

→ Oinarrizko Gaiatasunak Curriculumean txertatu

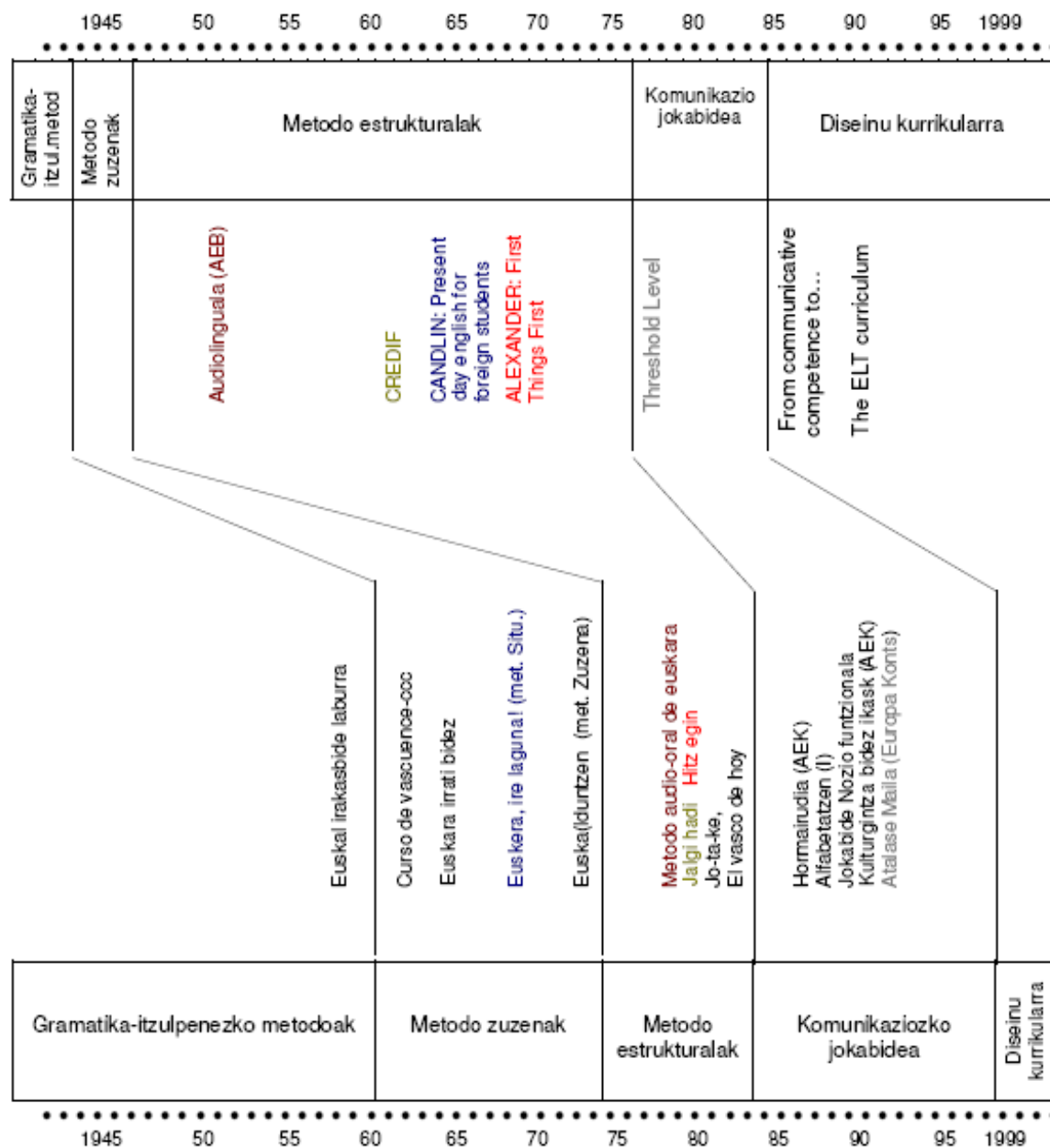
→ Jakintzaren Gizarteak ikasteko eredu berriak proposatzen ditu

Komunikazio gaitasuna
Oinarrizko Gaitasuntzat
hartzea

Irakasleen ahalegina
eleaniztasunaren
planteamenduetara eta
atazetan oinarritutako
irakaskuntzara egokitzeko

**Ikastetxearen
Hizkuntza
Proiektua
aldaketa
ahalbidetzeko**

HIZKUNTZA ARROTZAK IKASTEKO METODOEN BILAKAERA JOERA NAGUSIAK EUROPA ETA AEB-N

EUSKARA IKASTEKO METODOEN BILAKAERA EUSKAL HERRIAN

Planteamendu komunikatiboaren sorrera

Metodo tradizionalen kontra

- Helburuen ardatza eduki *lexiko-gramatikalak* dira, eta ez komunikazio gaitasuna sustatzea
- Metodo tradizionalaren eskola erdua:
- *Oinarri deduktiboa*: gaiak azaldu ondoren, *arauak* ikasten dira. Ariketek eta praktikak finkatzen dute arau horien ikasketa
- *Buruz ikastea*: itzulpenetatik abiatuta
- Ez dago ikasle-irakasleen arteko *interakzio komunikatiborik*
- *Akatsak* ez dira onartzen
- Ikaslearen ama-hizkuntzan gauzatzen zen irakaskuntza

Metodo audiolingualaren kontra

- 60ko hamarkadaren erdialdean AEBek teoria estrukturalistak baztertzen hasi zen
- Estrukturalistak teoria behavioristetan edo konduktistetan oinarritu ziren: L2/AH bat ikastea *ohitura multzo* bat eskuratzea baino ez zen.
- Hizkuntzen egiturak *errepikatu* behar ziren behin eta berriz, hizkuntzak ikasteko
- Esaldi isolatu zuzenak baino ez ziren lantzen eta eraikitzen, baino komunikazioa ez zen gauzatzen.

Planteamendu komunikatiboaren sorrera

Programa nozio-funtzionalak

- Programaren osagaiak osatzeko elementu hauek kontuan hartuko dira:
 1. Irakatsiko diren *esanahiak*
 2. Esanahiak sustatuko dituzten *hizkuntza-formak*
 3. Ikasleek xede-hizkuntzan komunika daitezen, *edukirik baliagarrienak*
 4. Hizkuntzaren edukia planifikatuko da igorleak adierazi nahi dituen esanahien arabera

WILKINSen programa nozio-funtzionala (1972/1976)

- *Metodo komunikatiboaren* oinarria izango den programa Europako Kontseiluak egin zuen
- Helburua: *hiztunen komunikazio gaitasuna* garatzea da
- Galdera honi erantzuten dio: *Zer adierazten/komunikatzen dut hiztunek hizkuntzaren bidez*
- Gutxieneko jakintzak ezartzen ditu:
- Kategoria *nozionalak*: hizkuntzaren bidez adierazitako kontzeptuak (denbora, kantitatea, maiztasuna...)
- Kategoria funtzionalak: hizkuntzaren bidez egiten dena, hiztunen arteko interakzioak: norbait/zerbait aurkeztea, zerbait eskaintzea, ukatzea, baieztatzea, eskatzea, informatzea, kexatzea...

Atalase maila – Nivel umbral - Threshold Level

- **1975ean Van Ek-ek sortu zuen L2 ikasteko Programa Nozio-Funtzionalaren 1. bertsioa: Atalase maila – Nivel umbral - Threshold Level**
- **1979an Peter Slagter-ek gaztelaniazko bertsioa egin zuen**
- **1988an Alan King-ek euskarazko bertsioa egin zuen**
- **1990ean Van Ek-ek eta Trim-ek Atalase Mailaren 2. bertsioa egin zuten:**
 - 1. Estrategia diskurtsiboak**
 - 2. Osagarri sozio-kulturalaren definizioa**
 - 3. Komunikazioa konpentsatzeko estrategiak**
 - 4. Ikasteko estrategiak: “ikasten ikastea”**
 - 5. Funtzio bi gehiago:**
 - a. Diskurtsoaren antolamendua**
 - b. Komunikazioaren kontrola**

Programa nozio-funtzionala

adibidea

“X” unitatea	Informazioa eskatu eta eman	Perpaus deklaratzailerak (Aditza +) AHAL	Tokia: hemen, hor, eskuinera
		Galde-perpaua Izenordeak Galdetzaileak	Hiria, kalea, enparantza

Funtzioa	Hizkuntza-adierazleak
Helbide bat non den galdetu	- Mesedez, nola joan naiteke ... kalera /... -ko metrora/ ...hondartzara?
Helbide batera heltzeko instrukzioak eman	- Har ezazu lehenengo bidegurutzeari eskuinera / bigarren kalean joan... / kale berean...

Programa nozio-funtzionala

hastapenak

- *Komunikazioa*: pertsonen arteko komunikazioa errazten duten jarduerak hizkuntzaren ikasketa sustatzen dute
- *Ataza*: Egiazko munduari dagokion ataza bat egiteak ikasketa sustatzen du
- *Esanguratsua*: Hizkuntza esanguratsua eta benetakoa erabili behar dute ikasleek ikasketa gerta dadin

Ikasketa esanguratsua, egiazko komunikazioan eta
atazetan oinarritua

Programa komunikatiboaren

ezaugarriak

1. Eskolako irakaskuntzak badu zerikusirik hizkuntzaren erabilerarekin eta ez hizkuntzaren jakintzarekin
2. Hizkuntzak eguneroko bizimoduaren komunikazio-egoera errealetan erabiltzeko ikasten dira
3. Ikasleak/hiztunak oinarrizko trebetasunak garatu behar ditu: ulermenezkoak (irakurri, entzun) eta adierazkorrak (hitz egin, idatzi)
4. Egoera errealetan hizkuntza erabiltzeak ikasketa eraginkorragoa egiten du
5. Ikaslea da ikaste-prozesuaren ardatza
6. Irakaslea ez da ikasketaren erdigunea, eta toki hori ikasleari utzi behar dio ikasketa autonomoagoa egin dezan
7. Ikaslearen beharrizanak, asmoak eta ikasteko modu anitzak kontuan hartu behar dira, bai eta ikaslearen esperientziak beste hizkuntzen ikasketetan
8. Material irekiak erabili behar dira: helburuen arabera behar dena gehituz, kenduz edo egokituz
9. Oreka bat bilatu behar da zuzentasun gramatikalaren eta komunikazio eraginkorraren artean
10. Dena den, gramatika komunikazioaren zerbitzuan dago (eta ez alderantziz)

Programa estrukturala eta komunikatiboa

Aldeak (I)

Estrukturala	Komunikatiboa
1. Formari eta egiturei garrantzi handiago ematen die esanahiari baino	Esanahia lehenesten da
2. Egitura jakinetan oinarritutako elkarrizketak buruz ikasten dira	Elkarrizketek komunikazio funtzioak islatzen dituzte
3. Hizkuntzaren pasarteak testuingururik gabe aurkezten dira	Elkarrizketen testuingurua abiapuntua da
4. Hizkuntza bat ikastea egiturak, hitzak eta soinuak ikastea da	Hizkuntza bat ikastea hizkuntza horretan komunikatzen ikastea da
5. “DRILL”-ak eta errepikapenak teknika nagusiak dira	Ariketa errepikagarriak noizbehinka erabiltzen dira eta ikasleari lagun diezaiokeen edozein teknika eta baliabide onartzen da
6. Azalpen gramatikalak saihesten dira	Azalpen gramatikala onartzen da
7. Ikaslearen H1/Ama Hizkuntza galarazita dago	Ikaslearen H1/Ama Hizkuntza erabil daiteke justifikatuta badago

Programa estrukturala eta komunikatiboa Aldeak (II)

Estrukturala	Komunikatiboa
8. Itzulpena galarazita dago	Itzulpena onartzen da, justifikatuta badago
9. Ahozko hizkuntza lehenesten da; irakurmena eta idazmenaren kaltetan	Lau trebetasunak lehen egunetik erabiltzen dira
10: Helburua: Hizkuntza gaitasuna	Helburua: Komunikazio gaitasuna (hizkuntzaren sistema modu egoki eta eraginkorrean erabiltzea)
11. Ikas unitateen hurrenkerak hizkuntzaren konplexutasuna du oinarri	Ikas unitateen oinarriak aukeratzen dira ikasleen interesa piztearren : edukiak, funtzioak esanahiak
12. Irakasleak ikasleak kontrolatzen ditu	Irakasleak ikasleei laguntzen die: taldeka, binaka...
13. Hizkuntza “ohitura” bat da eta erroreak zuzendu behar dira	Saiakuntza/erroreen bidez hizkuntza eraiki daiteke
14. Ikasleek hizkuntzaren sistemarekin interakzioa dute, beren-beregi prestatutako materialen bidez	Ikasleek euren artean interakzioa dute (hasieratik ikasleen arteko komunikatzeko ahaleginak bultzatzen dira)

Metodo estrukturalistei egindako kritikak

- Metodo horiek arreta handiagoa jartzen dute forman (hizkuntzaren egituren) hizkuntzaren erabileran baino
- Konduktismoaren bidetik, hizkuntzak ikastea ohitura linguistiko batzuk hartzea baino ez da
- Ariketa mekanikoak eginez, egitura gramatikalak eta hiztegia barneratzea nahi dute
- Metodo situazionalen ere, egoerak ez dira lehenesten egituren aldean
- Lehengo kritikak metodo hauen erabiltzaileetatik etorri ziren, espero ziren emaitzak lortzen ez zituztelako: eskolan ikasitakoa nekez erabil zezaketen eskolatik kanpoko komunikazio-egoera jakinetan
- Kontradikzioa: alde batetik, ahozkoatasunean egiazko hizkuntza eta egoeraren testuinguruaren garrantzia aldarrikatzen dute; baina beste aldetik, gramatikaren egitura formalek ezinbesteko garrantzia dute, horiek baitira metodo hauen benetako ardatza
- Erabiltzen diren baliabideen teknikoak baino ez da irakaslea
- Ikus-entzunezko metodoetatik sortutako hastapen batzuek eragina izan dute AH/H2 irakasteko gaur egungo moduetan

Planteamendu komunikatiboari egindako kritikak

- Eskuliburu batzuk ahozko hizkuntza landu dute batez ere, bestelako komunikazio motak alde batera utzirik
- Gramatikaren edukiari behar besteko garrantzirik ez dio eman, hizkuntzaren erabilera komunikatiboa baino ez baitute azpimarratzen (“komunikatibitis”: hizkuntzaren bertsio okerra eta partziala)
- Askoren ustez planteamendu hori ezin da erabili hezkuntzaren maila eta adin guztietan
- Konpetentzia komunikatiboa zail da abaluatzen
- Planteamendu hau nekez erabili ahal dute irakasleek, horien 1. hizkuntza ez bada irakasten dutena.
- Jardunbide eta teknika batzuk metodo estrukturaletatik (audiolinguala, situazionala) hartu eta erabili dituzte: Oroimenean oinarritutako ikaskuntza gertatu da sarri askotan: ereduak buruz ikasiz edo errepikapenen bidez.
- Beti ez dute lortu komunikazio erreala eta benetako (fikzioan aritu baitira).
- Eduki kultural batzuetan zeharka baino ez dira landu eta ez dira txertatu era egokian

Eskola praktika

A. Irakurri Larrea (2007) testua eta erantzun testuaren izenburuko galderari:

- “Zein da hizkuntzak irakasteko metodarik onena”.

B. Erantzun honako galdera hauei:

1. Interferentzia egiten du lehen hizkuntzak?
2. Eta ikasgelan lehen hizkuntza erabiltzea, zer?
3. BHE lehen hizkuntzaren eskurapena bezalakoa da?
4. Ez dute zereginik imitazioak eta errepikapenak eskurapenean?
5. Orduan drillek ez dute ezertan laguntzen?
6. Ohitura txarrak hartzen al dituzte ikasleek zuzentzen ez bazaie?
7. Laguntzen al du ikasleei arauak emateak? (nik horrela ikasi nuen)
8. Orduan, aldatzen du ezer irakasteak edo ez irakasteak?
9. Gaitzagoak dira hizkuntza batzuk beste batzuk baino?
10. Zerk bihurtzen ditu egitura batzuk ikasteko erraz eta beste batzuk zail?
11. Azkenean, ez da dena motibazioa BHEn?
12. Badauka adinak eraginik hizkuntzaren eskurapenean?
13. Maila desberdinetako ikasleek ez dituzte behar gauza desberdinak ikasten jarraitzeko?
14. Eta norbanakoaren ezaugarriak zer? Kontuan hartu beharko nituzke ikasteko estiloak?
15. Zein da irakasteko eta ikasteko metodarik onena?

C. Alderatu zure erantzunak eta VanPattenak : “Ohiko galderak Van Patten”

D. Irakurketa osagarria: “Hizkuntzak irakasteko metodoak Analisi kritikoa”